

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ ПРОЯВАМ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Едуард Олександрович МУЗИЧУК,

*аспірант Академії праці,
соціальних відносин і туризму
<https://orcid.org/0009-0000-8695-8807>*

Корупція є серйозною загрозою для розвитку будь-якої країни, вона підриває довіру громадян до державних інституцій, порушує рівні можливості та сприяє нерівності. Україна, як і багато інших країн світу, активно бореться з корупцією та дотримується міжнародних стандартів та передового зарубіжного досвіду протидії цьому явищу.

Зарубіжний досвід в цій сфері може стати надзвичайно корисним для України, допомагаючи зміцнити правову систему та ефективність боротьби з корупцією, сприяючи економічному розвитку, зміцненню правової системи, підвищенню довіри громадян та дієвості міжнародної співпраці.

Окрім цього, загальновідомим є те, що корупція породжує недовіру громадян до державних органів та державних службовців. Шляхом перейняття успішного досвіду розвинутих держав Україна може побудувати прозору та відповідальну публічну службу, що зміцнить довіру громадян до держави.

Не дивлячись на те, що в Україні наявна система антикорупційного законодавства, зокрема згадаємо Закон України «Про запобігання корупції» 2014 року або Закон України «Про державну службу» 2015 року, слід відзначити, що ці закони є далеко не ідеальними і представляють собою лише початкову стадію правового забезпечення антикорупційної діяльності української держави.

Одним із ключових аспектів успішної протидії корупції є забезпечення прозорості та відкритості у публічній службі. Багато країн впроваджують системи декларування доходів та майна посадових осіб, що дає можливість громадськості перевіряти та контролювати можливі невідповідності у фактично придбаному майні та офіційними доходами посадової особи та її близьких родичів. Наприклад, Фінляндія має один із найнижчих рівнів корупції у світі завдяки системі електронного декларування, яка забезпечує доступність та зрозумілість інформації про доходи посадових осіб для громадськості.

Інший важливий аспект - це залучення громадськості до контролю та звітності державних органів. Механізми громадського моніторингу та участі можуть сприяти виявленню корупції та неправомірних дій у публічній службі. Наприклад, у Швеції впроваджено систему "Whistleblower Act", що дозволяє громадянам повідомляти про можливі корупційні випадки анонімно та без страху переслідування.

Крім того, ефективна протидія корупції вимагає незалежності та ефективності антикорупційних органів. У багатьох країнах існують спеціалізовані агентства, які займаються розслідуванням корупційних справ та притягненням винних до відповідальності. Ці органи мають бути незалежними від політичного впливу та мати достатні повноваження для ефективної боротьби з корупцією. Прикладом успішного функціонування таких антикорупційних органів є Головне антикорупційне бюро Угорщини, Національне бюро розслідувань Італії, модель Спеціального прокурора та Федерального бюро розслідувань (FBI) у США.

Також США мають розроблені електронні системи, які зменшують можливість корупції у сфері публічної служби. Наприклад, система електронного урядування (E-Government) дозволяє громадянам звертатися за послугами онлайн, уникнувши безпосереднього контакту з посадовцями. Окрім цього, у США затверджені етичні кодекси для посадовців, які встановлюють норми поведінки та запобігають конфліктам інтересів.

Варто також згадати і американський федеральний нормативно-правовий акт Honest Services Act, у якому чітко прописані етичні стандарти для державних службовців, критерії для їх відбору і кар'єрного зростання, або американський федеральний нормативно-правовий акт Gifts Prohibition Act, у якому чітко, деталізовано роз'яснено, які подарунки та інші жести по відношенню до федеральних держслужбовців США слід вважати спробою корупційного підкупу цих службовців.

Також, схожим за змістом, суттю і чіткою деталізацією є британський нормативно-правовий акт The Bribery Act, який також встановлює і конкретизує ті чи інші дії по відношенню до британських державних службовців і правоохоронців, які можна характеризувати як корупційний підкуп.

Отже, ми твердо вважаємо, що Україні вкрай необхідно перейняти з наведених правових актів США і Великої Британії саме цю конкретику і розширену деталізацію у тому, що стосується конкретизації варіантів підкупу державних службовців і представників правоохоронних органів України. Ми стоїмо на тому, що перспективним є використання зарубіжного досвіду у побудові національної системи електронних послуг та документообігу в державних органах. На нашу думку, це дозволить зменшити безконтрольність процесів та унеможливить побудову корупційних схем.

Отже, можемо констатувати, що перейняття успішного досвіду розвинутих держав з протидії корупції на публічній службі є ключовим для економічного розвитку, зміцнення правової системи, підвищення довіри громадян до державних інституцій та багатовекторності, дієвості міжнародної співпраці.